

'Nudging' blijkt effectief: straatafval verdwijnt met stickers, bordjes en binding met de buurt

Margriet Oostveen
Amsterdam

In de strijd tegen het plaatsen van afval naast vuilniscontainers is mogelijk een remedie gevonden. Het aantal dagen dat er afval naast containers stond nam af van ruim vijf dagen naar minder dan twee dagen per week. Dit nadat Rotterdammers stickers op hun huis plakten met de tekst 'Ik houd onze straat schoon. Buiten is van ons allemaal'. Ook waren bij de vuilcontainers 'herinneringsborden' geplaatst met de tekst: 'Gooi uw afval in de bak. Samen houden we de straat schoon. Buiten is van ons allemaal.'

Dit blijkt uit promotieonderzoek van gedragswetenschapper Malte Dewies bij de Erasmus School of Social and Behavioral Sciences, in samenwerking met de gemeente Rotterdam. De gemeente wilde weten of gedrags technieken zoals 'nudging' helpen om problemen op te lossen.

Een nudge is een overdrachtelijk zetje in de gewenste richting, waarvan de werking lang niet altijd is bewezen. Dat stelde onderzoeker Dewies ook vast toen hij voor dit zelfde proefschrift meer gemeentelijke nudges onderzocht. Alleen in het Oude Westen

Een van de stickers die buurtbewoners op ramen en deuren plakten. Foto EUR

van Rotterdam, waar het afvalonderzoek is uitgevoerd onder 1.100 huishoudens rond dertig vuilniscontainers, waren de resultaten opmerkelijk goed.

In deze buurt heeft 71 procent van de bewoners een migratieachtergrond en 65 procent een laag inkomen. De straten zijn gekozen omdat er, naast een aanzienlijke hoeveelheid afval, een hoge mate van sociale cohesie bestaat. Dit leek een goede basis voor succes. 'Dan committeer je je aan een voor iedereen zichtbare sociale norm', zegt Dewies.

Het onderzoeksgebied in Rotterdam werd in drieën gedeeld: in het eerste en tweede deel van de straten gingen publieksvoorlichters langs de deuren om de regels voor vuilnis uit te leggen. In het tweede deel werden ook stickers uitgedeeld en borden geplaatst. In de controlegroep gebeurde niets speciaals.

Na afloop is twee keer een week lang gecontroleerd hoeveel dagen er toch afval naast de containers stond. Alleen in de straten met stickers en borden daalde het aantal dagen met nieuw afval direct; van ruim vijf naar minder dan twee. Dat was nog steeds zo bij de tweede controle, twee maanden later. Voor een nudge is dat een 'uitzonderlijk groot en blijvend effect', zegt Dewies.

Ook socioloog Hans Dagevos, die een onderzoeksproject naar nudging leidt aan de Universiteit van Wageningen en niet betrokken is bij het Rotterdamse onderzoek, noemt het effect van de stickers en borden 'stevig', zeker omdat maar 39 procent van de huishoudens waar stickers zijn aangeboden die op het huis plakte.

'Spijtig' vindt Dagevos dat onduidelijk blijft of het de stickers of de borden waren die het meest bijdroegen aan het succes. De borden dragen namelijk uit 'wat gedaan moet worden'; de stickers 'wat gewoon is'. Dagevos: 'Een duidelijk verschil met eerder onderzoek is dat het gecommuniceerde op stickers afkomstig is van eigen buurtbewoners. Zeker als sprake is van enige sociale cohesie, trek je je daar dus ook gemakkelijker iets van aan.'